

Emlékeztető a Harmadik MERT Falufórumról Szada - 2010 szeptember 15

Résztevők:

Szervezők:

Dr. Kohlheb Norbert – SZIE-KTI

Mátyás Izolda – SZIE-KTI

Bodorkós Barbara – SZIE-KTI

Helyi lakosok:

23 személy jelent meg

Az érintettek elérésére használt eszközök:

- 150 meghívó szétküldése
- Helyi önkéntesek bevonása a meghívók terjesztésébe
- Hirdetés Szada hivatalos honlapján
- 20 plakát elhelyezése a település több stratégiai pontján (polgármesteri hivatal, óvoda, iskola, buszmegállók, hirdetőfalak, stb.)

A fórum menetrendje:

1. **Vécsey László (Szada polgármestere)** megnyitja a fórumot, hangsúlyozza az itt folyó közös munka jelentőségét
2. **Dr. Kohlheb Norbert (SZIE-KTI)** összefoglalja az első két fórum eredményeit, újra ismerteti, mint kiindulási pontot a kiszámolt elméleti biomassa potenciált és a szadai energia igényeket, majd röviden ismerteti azokat a megújuló energia technológiai megoldásokat, melyek illeszthetők lehetnének a szadai erőforrás-környezetbe
3. **Balogh György (passzívház építő, szadai lakos)** beszámol saját hőszigetelési tapasztalatairól, valamint az általa készített hőszigetelési beruházások megtérülési idejét kiszámító szoftverről, és annak eredményeiről
4. **Dr. Kohlheb Norbert (SZIE-KTI)** ismerteti a SZIE által összeállított három Szadán lehetséges megújuló energia felhasználási forgatókönyvet, kimutatva, hogy az egyes verziók milyen hozzávetőleges költséggel járnának, és milyen mértékben valósítanák meg az energia-önellátást. Ezt követően kéri a fórum résztvevőit, hogy véleményezzék a forgatókönyveket, majd több kisebb csoportra oszolva, az SZIE által biztosított perspektivikus Szada térképeken próbálják meg megjelölni a saját forgatókönyveiket az előkészített megújuló energia kártyákból.

Kérdések, felvetések (zárójelben a rövid válaszok)

- ❖ Natura 2000-es területen ültetne az egyik gazda energiaültetvényt. Kért próbaengedélyt MgSzH-tól, de nem kapta meg. (A polgármester úr és a SZIE is azt javasolta, hogy együttesen lépjenek fel, mivel a hatályos jogszabályok szerint meg kell hogy kapják az engedélyt. Az önkormányzat már írt levelet, az ügy kezelése folyamatban van. Natura 2000 területlehatárolásokat is kezdeményezték).
- ❖ Rengeteg terület van parlagon (pl. Szent Jakabnál), egyeztetni kellene a tulajdonosokkal, hogy bérbe adják
- ❖ Csapadékvizet is érdemes volna gyűjteni települési szinten és háztartási szinten is. Európában már sok példa létezik a hatalmas csapadékvíz tározókra, amelyek a szárazabb hónapokban biztosítják az öntözővizet a mezőgazdaság számára.

Magyarország sajnos még nem tett ilyen irányú lépéseket. Szadán is szóba jöhetne például az energiaültetvények csapadékvízzel való öntözése is.

SZIE: Ez nem tartozik a projekt hatókörébe, de fontos felvetés. Magyarországon még nem érezni annyira a klímaváltozás

- ❖ Hogy kell értelmezni a 3. forgatókönyvben a beruházás költségeit háztartásonként, vagy fejenként. Ha az egy főre jutó beruházási összeg 2-3 millió forint akkor az nagyon magas, egy 4 fős család esetében 12 millió forint. Ebből lejön még a támogatás összege? Hogy működik egy beszerzési közösség, mi történik, ha nem egyénileg, hanem 20-30 háztartás egyszerre keres meg egy kereskedőt (pl. napkollektor). Mi lesz akkor, ha közösségi pelletálót vagy brikettálót alakítanak ki, a piaci árhoz képest milyen áron fognak akkor hozzájutni a szadaiak a pellethez/brikettához? (közösség maga alakíthatja ki a működési formát)

SZIE: A 3. forgatókönyvben kiszámolt 10-12 milliárd teljes beruházási költséget elosztottuk a szadai lakosszámmal, így kaptuk meg az egy főre jutó 2,5-3 millió Ft beruházási igényt. Ez a forgatókönyv viszont egy nagyon komoly energiafüggetlenedési mértéket takar, ami magában foglalja minden épület passzív házzá való átalakítását és napkollektorral való ellátását, valamint egy kis települési biomasszaerőmű felépítését is. Azt is figyelembe kell venni, hogy ez a költség nem máról holnapra jelentkezik, hanem hosszabb időszak, 10-20 év leforgása alatt, miközben célirányosan együtt haladva lépésről lépésre megvalósulnak a forgatókönyv elemei. Ennek a munkának is többek között az lesz az eredménye, hogy közösen kialakítunk és elfogadunk egy megújuló energia stratégiát, ami mind az Önkormányzat számára, mind a szadai lakosságnak iránymutató lesz hosszú távon, hogy melyek azok a fejlesztések, pályázatok, amelyek valóban a közösen kitűzött célok megvalósítását segítik.

Az, hogy a helyi közösség milyen eredményeket tud elérni a közös fellépéssel, a közösség aktivitásán múlik. Ha a település egységesen rendel meg egy beszállítótól mondjuk vákuumcsöves kollektorokat, akkor akár 50 %-os árrést is elérhetnek.

A pellet árának kiszámítása megegyezés kérdése, úgy kell kialakítani az árakat, hogy a termelő, feldolgozó és a vásárló háztartás is jól járjon, mindenkinek érdekét és biztonságát szolgálja a teljes körűen kiépített

- ❖ Egy fűtőmű létrehozása csak az Önkormányzat számára jöhet szóba, mert Szada annyira szétszórta, hogy a hő ide-oda vezetgetése nagyon gazdaságtalanná tenné az egyedi fűtésrendszerhez képest.

Ritkán lakott, távhővel fűtött dán településeken 30-50%-os hőveszteséget is mértek, ennek valóban egy sűrűbben lakott, társasházazs övezetben van inkább létjogosultsága.

- ❖ Gazdaságossági szempontokat sokkal jobban figyelembe kellene venni. Számításai szerint 10 év alatt kb. 6 millió forintos energiaköltségei lennének a jelenlegi állapotban, a javasolt forgatókönyvekkel azonban nem járna jól (12 milliós átalakítási költség). Miért menjen bele valaki egy kétszer olyan költséggel járó átalakításba, és hogyan győzzön meg erről meg másokat.

Az energiaárak változásával (növekedésével) jelentősen változhat a helyzet. A megfelelő és jól érthető gazdaságossági mutatók fontosak ahhoz, hogy valaki meggyőzhető legyen ilyen irányba: mint például a megtérülési idő, 1 főre jutó beruházási költség, nettójelenérték, stb.

- ❖ Helyi pelletet szeretnének használni, ehhez jó lenne egy helyi pelletáló. Más személy javaslata egy Angliában látott megoldás: aszfalt kollektor
- ❖ Akinek nagyobb területe van és gépei is vannak hozzá, azoknak több mint a fele 70 év fölötti, nem érdekelt abban, hogy 20 éves távlatban energiaültetvényt telepítsen.

Olyan megoldást lát erre a problémára, hogy valaki kivegye bérbe, vagy megvegye a földeket, és ő maga termelne rajta. Több száz hektár áll parlagon.

SZIE: Ez a kérdés már nyáron is felmerült, hogy kiszervezzük-e a földeket. Akkor pont az unokája látta sokkal jobb megoldásnak, ha „házon belül” oldjuk meg ezt. Ennek a felvetésnek nagyon örültünk, mert nagyon fontosnak tartjuk a helyi ifjúság is vállalna részt a helyi alapanyag termelésben.

- ❖ EU-nak olyan a támogatási rendszere Magyarországon, hogy a gazdák abban érdekeltek, hogy ne termeljenek.

SZIE: Attól függ, hogy milyen besorolásba tartozik a terület, alap helyzetben a terület alapú támogatás jár érte és a „nemzeti top-up” támogatás, attól függetlenül, hogy mit termesz rajta. Elképzelhető, hogy előír bizonyos időközönként ugaroltatást is. Ha a agrárkörnyezetvédelmi programban részt vesz a gazda, akkor ott lehetséges, hogy több pénzt kap azért, ha nem termel, de ott a környezetvédelmi, tájvédelmi szempontok az elsődlegesek.

- ❖ Pelletüzem: ki fogja üzemeltetni? Hogy kerül a pellet a szadai lakosokhoz? Mi lesz a piaci ár?

SZIE: Piaci viszonyok kiszolgáltatott helyzetet tudnak teremteni, nagy a verseny az alapanyagokért, pl. Gödöllőről Kazincbarcikára hordják a fát. A piaci szempontok és az ellátás biztonsága gyakran ellentétben állnak egymással. A közösségi üzemeltetésnél a hosszútávon fenntartható energia ellátás a cél, „gazdasági önjárás”, és nem az extraprofit. Fontos, hogy milyen feltételei lesznek a tendereztetésnek.

- ❖ Nyugat-európai és kelet-európai példákat is jó volna látni, rövid esettanulmányok formájában!

Készítünk erről egy letölthető kiadványt, és kitérünk rá a következő fórumon is (pl. Dániában Samsø szigetén 100%-ban energia önellátást valósítottak meg).

Lengyelek is, a kritikák ellenére, ugyanazokkal a szénrel együttégetett biomasszás nagy beruházásokkal küszködnek, mint mi. Kisebb beruházások Szlovákiában és Csehországban működnek. A német befolyáshoz közelebb lévő csehek már alkalmazzák az általunk is folytatott tervezési metódust.

- ❖ Települési hulladék kérdése, hogy milyen a minősége (útmenti sövények, fák nyesedéke). Csak egy része égethető, a többit célszerű lenne komposztálni. Árajánlat kérése esetén ne egy ajánlatot kérjünk, és nagyon pontosan tudjuk, hogy mit akarunk, és pontosan írjuk körül.

Ez a tervezési munka pontosan azért készült, hogy ha a település eldönti, hogy milyen típusú beruházást akar, legyen a kezében egy pontos kalkuláció a rendelkezésre álló kapacitásokra, energiaáramokra, hasznosítási módokra vonatkozóan. Így elkerülhető, hogy a beruházó egy olyan túlméretezett megoldást erőltessen a településre, ami nem illeszkedik a helyi erőforrásokhoz.

Térkép melletti tervezgetés közben elhangzott ötletek

(Végülis csak egy térkép mellett zajlott a tervezés, több résztvevőnek el kellett mennie még a tervezés előtt.)

- ❖ Ötlet a végén ottmaradtak részéről: beszerzési közösség alakítása (akár 10 fő részvételével): közösen kérnének ajánlatot napkollektorra, kazánra, hőszigetelésre. Ezek beszereléséhez helyi szerelőt lehetne majd bevonni.
- ❖ Szadai honlap fórum rovatában beindítani a megújuló témát (jelenleg csak a MERT külön oldalán érhető el a chat fórum, de odáig nem jutnak el általában a lakosok).

- ❖ Polgármester felvetése: helyi pénz rendszer kidolgozása, a lakosok beviszik a nyesedék hulladékot, helyi pénzt jóváírják a számlájukon, amelyet majd levásárolhatnak.
- ❖ 25 hektár magánerdő tulajdonos (fenyő): induló csapat alakuljon ki, kérjenek közösen árajánlatokat és kedvezményeket
- ❖ Gyümölcsstermesztő: 2 évente nyesi, nem tudta eddig hasznosítani, elégeti. 100m³/1,5 ha
- ❖ Egyik gazda minden évben ültet fél hektár kukoricát, hogy legyen amit eltüzelnie
- ❖ Helyi részvénytársaságot kéne alakítani, amibe be kéne vinni mindenkinek a földterületeit; nem érdemes 1-2 ha-al foglalkozni, 100 ha fölött van értelme, a RT művelné aztán a földeket, a gazdálkodók unokái állhatnának a vállalkozás élén
- ❖ Sok lakos nem is tudja, mi a különbség a napelem és napkollektor között, számukra tájékoztató anyagokat kellene első körben készíteni, mielőtt bármit tervezünk (nem látják át a helyzetet, nem tudják minek mi az előnye, hátránya).
- ❖ A konkrét akciókat a napkollektorokkal és a hőszigeteléssel volna érdemes kezdeni, mivel ezeknek van azonnali és látható hatása, kisebb a lépték és alacsonyabb a kockázat. Aztán egy-két év múlva, az első eredmények után lehet kiterjeszteni a beruházások léptékét.
- ❖ Az egyik résztvevő amiatt aggódott, hogy a brikettálás beruházáshoz akkor új kazánokat kellene vennie (a többiek jelezték, hogy a brikett a vegyes kazánban is elérhető, akár kandallóban is, bár valóban alacsonyabb a hatásfoka).
- ❖ A brikett/pellett beruházásnál szempont: kicsi a 118 hektáros erdőterület, még ha a 200 hektáros energiaültetvény meg is valósul, lehet, hogy majd szállítani kell más környékről az alapanyagot (SZIE figyelmeztetése: sok szállítás nem jó).
- ❖ Pellettalót lakóterületen nem díjazták, az ipari területre való
- ❖ Mobil darálók a gyümölcsösök területén + brikettáló az ipari park területén
- ❖ Honlap kialakítása a projekt számára: email címek látszódnak, bevihető legyen, hogy ki, mit szeretne, lennének infók a lehetséges megoldásokról, technológiákról
- ❖ Az alapanyagok tulajdonosai nem tudják egyedül megoldani a feldolgozást, ezért együtt kell működni. Együttműködési forma lehet a non-profit kft., teljesítményarányos lenne a működtetés. Aggodalmát fejezte ki egyikük, hogy ha helyben állítják elő a pelletet, a piaci viszonyoknak ki lesznek szolgáltatva: lesz-e mindig alapanyag utánpótlás (mi van akkor, ha akácfa ára hirtelen felmegy, és a szadaiak inkább oda adják el az alapanyagot).
- ❖ Gazdaságossági szempontok alapvetőek: olcsóbb lesz-e a pellet/brikett mint a hasított tűzifa, vagy a gázzal való fűtés

A fórum során született megállapodások és vállalások:

A résztvevők kifejezték szándékukat, közösen szeretnék elindulni a megújuló energiaforrások hasznosításában és erre egy közös szervezet hoznának létre. Ezen szervezet koordinálhatná a megújuló technológiák beszerzéseit és a helyi energiaforrások begyűjtését, termelését és feldolgozását.

A legfontosabb fejlesztési irányok:

Hőszigetelés

Napkollektoros rendszerek

Zöldhulladék udvar létrehozása

Biomassza hulladék aprítékolása és brikettálása

Energiafűz termelés

A Szent István Egyetem vállalta, hogy a legjobb hazai és külföldi példákból elkészít egy összeállítást, létrehoz egy levelezőlistát az elkötelezett résztvevők neveiből és megszervezi a következő fórumot, amelyen a szervezeti formáról és a továbblépési lehetőségekről rendez vitát.